

Izjava razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 1.50. Uradni
razglaš, poslano ter no-
ti: isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno - demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 812,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Frančiškanska ulica št. 6/L
Učiteljska tiskarna.

Sodrug, pripravite dostojno proslavo Prvega maja!

Za svobodo strokovnih organizacij, za socijalizacijo rudnikov.

(Govor s. dr. Koruna o priliki interpelacijske debate v parlamentu dne
22. aprila 1921 glede zatvarjanja sindikatov.)

Gospodje poslanci! Gospod po-
slanec Pavle Pavlovič Vam je že v
kratkih besedah povedal, kakšne na-
loge imajo sindikalne organizacije
delavstva. Iz njegovih besed ste
mogli spoznati, da nikakor niso ka-
ke politične organizacije, ki naj vr-
še kako specifično politično propa-
gando. Toda, gospodje, to Vam pa
socijalisti moramo povedati, da so
delavske sindikalne organizacije res
sredstvo razredno organiziranega
proletariata v svrhu, da pripravljajo
in v socialističnem zmislu izvrši-
jo in v socialno revolucijo, in go-
spodje, čim bolj bodo sindikalne or-
ganizacije izvajale to socialno revo-
lucijo, temmanj krvi bo teklo v teku
socialnih preobratov.

Gospod minister za soc. politiko
je imel danes prav lepe besede za
delavski pokret in za sindikalne or-
ganizacije. Priznam gospodu ministru
za socialno politiko, da ima donekle
dobro voljo in da ima zelo veliko so-
cialnega razumevanja, v kalikor ga
pač more imeti kot pristaž meščan-
ske stranke. Zalibog nimajo njegovi
tovariši na ministrskih klopih toliko
socialnega razumevanja. Obžalujem
tudi, da gospod minister za socialno
politiko ni pokazal posebnega socia-
lnega razumevanja takrat, ko je iz-
dal naredbo o deseturnem delavniku
v malih obratih.

G. minister je bil mnenja, da je
sedanji moment zelo ugoden za to,
da krene parlament na pota moder-
ne socialne zakonodaje, rekoč, da je
70 delavskih zastopnikov v tej zbor-
nici, toliko, kolikor jih ne bo nikdar
več. Gospodje, jaz upam, da jih bo
še več, če tudi brez tistih z desne.
(Medklic: »Kaj pa iz centra?«) V
centrumu jih itak ni. (Poslanec Et-
bin Kristan: »Kje pa so v centru
delavci?«).

Gospodje, udarec na sindikalne
organizacije je padel obenem z udar-
cem proti komunistični stranki. Na-
stališe glede političnega dela ob-
znane ste čuli pri tozadevni debati
pred 14 dnevi. Vendar so že takrat
naši govorniki povdarjali, da ta ob-
znana ni imela samo namena zabra-
niti komunistične politične organiza-
cije, ampak da je nameravala tudi
zadeti ves delavski pokret v naši dr-
žavi. Zato, gospodje, ste popolnoma
brez vsake potrebe obenem z udar-
cem proti opozicijski stranki, ki
je bil čisto nepotreben, udarili
po delavskem pokretu sploh. Ta
udarec je bil samo izraz kapitalistič-
ne reakcije, v kateri se nahajamo in
v katero vedno globlje in globlje sto-
pamo v naši državi.

Gospodje poslanci, povod za uda-
rec proti sindikatom je dala pripra-
va na generalni štrajk, ki jo je vr-
šilo v Beogradu centralno sindikalno
veče in ki naj bi bila podprla štrajke
rudarjev v Bosni in Sloveniji. Go-
spodje, noben štrajk še ni bil tako
opravičen, kakor so bili ti štrajki ru-
darjev. Razmere v Bosni ne poznam
iz lastne izkušnje, zato jih ne bom
očrtaval. Poznam pa razmere rudar-
skih delavcev pri nas v Sloveniji in
moram reči, da kriče do neba. Pri-
nas je vsa rudarska produkcija z ma-
limi izjemami v rokah Trboveljske
premogokopne družbe, ki je največ-
ja pijavka na telesu naše države. Tr-
boveljska premogokopna družba je

plačevala in plačuje še sedaj svoje-
mu delavstvu sramotno nizke plače.
Njeno delavstvo stanuje v tako sla-
bih stanovanjih, da bi od Vas nikdo
niti ne stopil v tako hišo.

Ta družba pa ne eksploatira sa-
mo delavstva, ampak je tudi pijavka
na naši industriji. Če se danes naša
industrija ne more razviti, je temu
tudi krivo dejstvo, da ima Trbovelj-
ska premogokopna družba monopol
nad vsem premogom in da diktira
cene prav tako industriji kakor dr-
žavnim železnicam. Gospodje, vsled
rudarskega štrajka v Sloveniji je bi-
lo ministrstvo prisiljeno, da je po-
slalo v Ljubljano posebno ministe-
rijsko komisijo, ki naj bi preiskala,
ali so horandne cene premogu, ki jih
zahteva Trboveljska premogokopna
družba, opravičene. Pripominim, da
je družba po omenjenem zadnjem
štrajku svoje že itak visoke cene
premogov hotela še bolj zvišati. In kaj
je dognala ta komisija, ki je prišla v
Ljubljano? Dognala je, da so bile
cene premogu Trboveljske premo-
gokopne družbe že pred zadnjim
povišanjem delavskih mezd previsoke.
Komisija je poslala v Beograd re-
ferat, kjer predlaga, naj se cene
premogov znižajo. Od tega sta potek-
la že dva meseca in vi v Beogradu
se še danes niste ganili, da bi pri-
šli družbo do tega, da cene zniža.

Gospodje! Trboveljska premo-
gokopna družba je v rokah tujega ka-
pitala: francoskega, švicarskega, av-
strijskega in nemškega. (Medklic:
»V rokah čifutov!«) V rokah kršče-
nih in nekrščenih židov. Ta družba
še danes ni preložila svojega sedeža
z Dunaja k nam. Ker se ji pa zdi, da
bo to treba storiti, bo raje šla v Beo-
grad, kjer upa, da bo manj kontrolir-
ana, nego bi bila v Ljubljani, kjer
stoji pod kritiko javnega mnenja, ki
ima hvala Bogu pri nas vendar še
več socialnega umevanja, nego ga
imajo izvesni krogi v Beogradu.

Gospodje! Če je kaj potrebno, je
potrebno, da se v naši državi resno
misli na socijalizacijo rudnikov in da
se ta socijalizacija čimprej izvede.
Velik del rudniške produkcije je že
v rokah države. Samo Trboveljska
premogokopna družba je kot vele-
podjetje — razen še nekaterih manj-
ših podjetij — v privatnih rokah. Nič
ni lažjega nego to, da se Trboveljska
premogokopna družba socializira. S
tem bi prišla vsa rudniška produkcija
v naši državi v roke javnosti, v roke
skupnosti, in eksploatacija, kakor je
družba vrši, bi bila nemogoča.

Gospodje! Naše stališče glede
udarcev proti sindikatom je popoi-
ma jasno in o tem ne bom izgubljal
besed. To, kar se je zgodilo, je pro-
tizakonito. S tem, da konstatiramo,
da je obznana protizakonita — pa
najsi se je potem izdala iz kakršnikoli
razlogov — smo že označili
svoje stališče proti njej: mi jo ob-
sojamo. Če kdo v tej zbornici, je so-
cialistična stranka tista, ki zahteva,
da se drži vsak posameznik in vlada
zakonom.

Gospodje! Ne gre pa samo za to,
da so se sindikati zapri. Še skoro
bolj škandalozno kakor zaprtje sin-
dikata so pogodbe pod katerimi jih ho-
če vlada zopet otvoriti. Pogoji, ki jih
stavi vlada za odprtje sindikalnih
organizacij so taki, da jih delavstvo

nikdar in nikdar ne bo sprejelo.
(Odobranje na levi.) Delavstvo
zahteva v boju za svoje socijalno in
ekonomsko osvobodjenje svobode.
Delavstvo noče stati pod kakimi iz-
jemnimi zakoni in ukrepi, ampak ho-
če imeti popolno svobodo. (Medklic
iz centra: »Za socijalno revolucijo!
jo!« — Poslanec Etbin Kristan: »Da
gospodine! Naučite se že enkrat, kaj
to pomenja!« — Veselost.)

Zato, gospodje, ne morem dru-
gega, nego da apeliram na Vas, da
daste sindikalnim organizacijam po-
polno svobodo, tisto svobodo, ki jim
jo garantirajo dosednji zakoni, in da
mislite na to svobodo tudi takrat, ko
boste sklepali o tozadevnih določbah
v ustavi.

Čast mi se zredložiti nastopni
prehod na dnevni red:

Skupščina prima prelaz na dnev-
ni red sa sledečom motivacijom:

1. Da najamni radniki imajo i po-
trebu i pravo na sindikalno organi-
zovanje radi zaštite svojih interesa
i radi popravke uslova rada;

2. da se je vlada ogrešila i o pro-
pise zakona i o pravo života, kad je
jedan niz sindikalnih organizacija po-
zatvarala i radnike izložila progoni-
ma. S toga stavlja vladi u dužnost:

A) da bez odlaganja ukinе progone
nad radničkim sindikalnim organiza-
cijama, jer se protive i Zakonu o
Radnjama i Zakonu o Udruženjima;

B) da se odmah vrati sva zaple-
njena imovina zatvorenim sindikal-
nim organizacijam;

C) da država naknadi sindikal-
nim organizacijama, koje su bile za-
tvorene, sva materijalnu štetu, koju
su usled toga morale pretrpeti, i
dacima.

D) da se sindikalne organizacije
oslobode svakog policijskoga nadzo-
ra i da im se ubuduće zagaruje
puna sloboda rada i kretanja u nji-
hovim ekonomskim i socijalnim za-
daci.

Pri glasovanju je bil sprejet dnev-
ni red vladine večine, proti kate-
mu so glasovali socijalisti, komunisti,
sprski zemljoradnici in desnica.

Iz parlamenta.

Na zadnji seji parlamenta se je
govorilo najprej o izenačenju profe-
sorskih plač. Rezultat debate je bil
ta, da je minister prosvete Pribečević
obljubil tudi profesorjem vse, karko-
li žele. Ampak če ne bodo pristopili
korporativno k stranki JDS, potem
bo zlo.

Druga jako interesantna točka raz-
prav se je tikala razmer v južni Sr-
biji. Gospod Božević je govoril ne-
kaj o razmerah tam doli na jugu,
ampak mož je pozabil, da prihajajo
tja doli in odhajajo od tam doli čast-
niki in vojniki in uradniki, ki imajo
mogoče boljša ušesa in oči kot on.
Govori so sledeči:

LDU Beograd, 27. apr. Današnje
sejo ustavotvorne skupščine je otvo-
ril predsednik dr. Ribar ob 9.30. Po
odobrenju zapisnika zadnje seje je
prečital tajnik brzojavke Narodnega
ženskega združenja iz Dubrovnika,
meščanskega odbora iz Imotskega
in od drugod, v katerih se zahteva,
naj se naša država službeno imenu-
je Jugoslavija. — Nato je minist-
ter za prosveto Svetozar Pribečević
ogovarjal na interpelaciji posl. Divca
glede zboljšanja gmetnega stanja
srednješolskih profesorjev kakor tu-
di roka, v katerem se namerava to
zboljšanje izvesti. Minister je izjavil,
da je prejel tozadevne predloge profe-
sorskega društva. Vlada se že dolgo
bavi z rešitvijo vprašanja uradni-
ških prejemkov za vso državo. Profe-
sorji so bili že prej izenačeni glede
prejemkov. S sklepom o izenačenju
uradniških plač je bilo istočasno do-
ločeno, da se zboljša gmetni položaj
vsega uradništva, torej tudi profe-
sorjev. Vlada pa se ne more vezati
na rok, ker je vprašanje roka v zve-
zi z mnogimi elementi, ki vplivajo na
rešitev tega vprašanja. Minister je
prejel tudi vlogo profsorskega dru-
štva o korakih, ki jih namerava pod-
vzeti, ako se v gotovem času ne reši
zadeva. Zatem je zbornica prešla na
dnevni red. Prvi je govoril posl. Oli-
gorije Božović (demokrat), ki je v
svojem govoru pobijal izvajanja posl.
dr. Šimraka, Segviča in Pašalića, o
katerih pravi, da so govorili najbolj
destruktivno, najbolj nepatriotski in
najbolj uvideno. Kritikoval je Na-
rodni klub, ki hoče federacijo kakor
da je bilo malo sporov v preteklosti.
Oporekal je Jugoslovenskemu klubu

ki je za avtonomijo in želi, da se iz
skupnosti izloči čim več in ji da čim
manj ter da na tistem zagovarja ce-
zaropapizem, kakor da bi se bilo tre-
ba bati od brata nevarnosti za vero,
kakor da bi bili v dobi velike inkvizic-
ije. Govoril je nato o južni Srbiji, ki
je dežela najslavnejše preteklosti,
čuvarka najsvetejših jugoslovenskih
tradicij in ki hoče edinstvo države,
demokratsko urejene. Južna Srbija
gre z onimi, ki so globoko prepričani
da je vsak Srb toliko Hrvat, kolikor
je ta Srb in Slovenec. Ona stoji za
onimi, ki hočejo zgraditi eno nardo-
no ideologijo, eno jugoslovensko
mentaliteto in eno jugoslovensko
kulturo. (Ploskanje v centru.) Na
koncu je zagovarjal vladni ustavni
načrt, ker je delo vseh in ker je iz-
delan ravno tako, kakor je najbolje.
Zatem je govoril posl. Triša Popadič
(zemljoradnik), ki je izjavil, da niso
v ustavnem načrtu toliko zadovo-
ljene seljaške zahteve, kakor me-
ščanske. Izjavlja, da hočejo zemljo-
radniki, da se naj ustava izdela čim-
prej in ni res, kar pišejo nekateri li-
sti, da ovirajo zemljoradniki delo za
ustavo. Načrt ustavnega odseka je
sirov material, ki še ni dovolj obde-
lan in ki se mora še izpopolniti. Ima
mnogo dobrih strani, pa tudi slabih.
Upa, da se bo popravil še v specia-
lni debati. Nato je obširno govoril o
slabem položaju kmetov ter je dol-
žil meščane in gospodo. Največ je
očital advokatom, češ da oni zape-
ljujejo kmete. Pravi, da je treba za-
postavljanje kmetskega stanu na
vsak način preprečiti. Izjavlja, da bo
načelno glasoval za ustavni načrt,
da pa bo v podrobni debati glasoval
proti onim odstavkom, s katerimi se
ne strinja. Za njim je govoril posl.
Janez Brodar (Jugoslovanski klub),
ki se je izjavil proti vladnemu načrtu.
Po njegovem kratkem govoru se
je seja zaključila ob 13. Prihodnja se-
ja bo 9. maja z dnevnim redom: Na-
daljevanje načelne debate o ustav-
nem načrtu.

Francozje na kolenih....!

LDU Pariz, 27. apr. Senatno de-
bato o ratifikaciji francosko-avstrij-
skega dogovora glede predvojnih
dolgov je otvoril z obširnim poročil-
om Roynald, ki je priporočal, da se
zakonski načrt sprejme in izjavil, da

je strogo izvajanje mirovne pogod-
be v St. Germainu nevarno, ako ne
celo nemogoče. Proti dolžnikom, ki se
nahajajo v gospodarski krizi, je tre-
ba postopati obzirno, in jim nuditi
možnost, da pridejo do življenja in
novega blagostanja. Poročevalec je
dalje izjavil: Dogovor se oзира na
težkoče, ki jih je povzročilo nizko
stanje avstrijske krone in čuva takoj
interese francoskih upnikov, kakor tu-
di avstrijske vlade. Vsled tega odse-
ma za umestno, da bi se uvedla
nova pogajanja. Ko je končal poro-
čevalec, je povzel besedo senator De
Moncie (skupina demokratske levi-
ce), ki je nastopil proti dogovoru. V
tem dogovoru ne vidi niti zadostnih
koncesij Avstriji, niti zadostnega
očuvanja francoskih interesov. Ob-
novitev Avstrije smatra govornik za
eminenten francoski interes. Brez
zadostne pomoči od inozemstva Av-
strija ne more živeti. Tirolski plebi-
scit je šibek simptom pretečega raz-
pada. Priključenje k Nemčiji se mo-
ra na vsak način preprečiti, toda za
to ne zadostujejo pogodbe. Preti iz-
bruhni hujši upor, ki ga povzroči
obup, ako se Avstriji posreči, da se
priključi k Nemčiji, in Nemčija brez
dvoma naknadno izvojevala zmago.
To je treba na vsak način prepreči-
ti, in sicer z Avstriji prijazno, veli-
kopotezno politiko, ki bi nudila Av-
striji gospodarsko eksistenco. —
Končno je bil zakonski načrt sprejet.

Kadar slišijo »junaški« Francoz-
je, ki so toliko ponosni na svoje
»glorie« (slavo) in na svojo »opinion«
in »pensée« Française in na bogve
kakšne čenče še vse, da se misli Av-
strija združiti z Nemčijo, takrat kli-
čejo vse perice na pomoč zaradi
spodnjih hlač...

Francozje so ljudje, ki se silno
boje... Boje se Rusov, boje se
Nemcev, ampak pri nas in pri Ru-
muni in ostalih orientalcih pa na-
stopajo kot neka svetovna velesila,
katere se naj vsaj boji. Kdo se naj
takih junakov boji?

Morebiti g. Vesnić?

»Tudi Nemcem bo bila ura svobode.«

Govora nemškega zunanega mi-
nistra ne bomo komentirali. Ta go-
vor sam zase dovolj. Francozje bo-
do dobili čez nekaj let take batne
kakor še nikdar in mi z njimi vred,
če bomo brezpogojni francoski za-
vezniki po želji različnih »Vesni-
čev«.

LDU, Berlin, 26. aprila. V da-
našnji seji državnega zbora je na-
stopil minister za zunanje posle dr.
Simons proti očitani, da je nemška
vlada bojazljiva, ker se hoče pod-
vreči razsodbi predsednika Hardin-
ga. Minister je izjavil: »Naša dolž-
nost je, svetu jasno pokazati, da smo
v polnem obsegu in brez vsakršnih
pridržkov pripravljeni, da storimo v
reparacijskem vprašanju, kolikor
nam je možno. Vsled tega nismo ho-
teli igrati zamudnega dolžnika in
ostati v brezdelci, temveč smo
predlagali kabinetu, nastopiti korak,
ki je bil vsekakor nenavaden. Poz-
vali se nismo na Hardinga, ali Hu-
ghesa, temveč na načelo pravičnosti
samo.« Minister je vprašal dalje, ali
je to nizka ali brezčastna uklonitev,
pred nasprotnikom. (Živahni ne-klici
v centru, na desni in pri demokrati-
ci, klci pri nemških nacionalcih.)
Dr. Simons je dejal dalje, da nosi
kabinet, ki je noto soglasno odobril,
zlasti pa on kot minister zunanjih

poslov, odgovornost za ta korak. On pričakuje v prav kratkem času ameriške odgovore. Doležal je ni bilo nobenega vprašanja ameriške vlade ali mignjenja, naj se nemški predlogi izpremenijo. Minister je podal nato nekaj pojasnil o vsebini note. Glede izročitve zlatega zaklada državne banke francoski banki je izjavil, da se kabinet o tem še ni zedinil. Glede sankcij je minister omenil, da gre vsaka sila do gotove meje. Te meje narod ne pusti prekoračiti in nevarno se je bližati meji. (Odobravanje.) On je optimist. Zato meni, da je korak vlade pravičen, naj se posreči ali ne. Ako se ne posreči, bo vedel vse svet, da nam ni na tem, da bi ne plačali kot zlobni dolžniki, temveč da bi zašli v ta položaj, ker se nismo mogli glade tega z nasprotniki sporazumeti. Ako zaidemo v ta položaj, — on je prepričan, da bo nemški narod znal tudi to prenesti — se bo nemški narod preko sankcij oklepal nemške marljivosti, ki se ne da za tretjo, nemške marljivosti, ki smo jo videli v Vzhodni Prusiji, v Šlesvigu, v Gornji Šleziji in na Tirolskem, ki so navzlic vsej stiski in nevarnosti, navzlic prisilnim odredbam, zvesto glasovale za Nemčijo. (Odobravanje.) In ako se pripeti, da bomo morali desetletja tlačniti, ako se vrne v pravadno stanje, ako se zgodi, da Francozi zasedejo ruhrsko ozemlje in puste delavstvo desetletja krvaveti, meni minister, da bo

vendar tudi Nemčiji bila ura svobode. Nato je bila debata prelozjena na jutri popoldne.

Trgovska pogodba z Italijo.

Beograd, 27. aprila. Snoči je odpotoval v Italijo predsednik delegacije za trgovinska pogajanja Luciolli. Pred dvema dnevoma je odpotoval delegat Quartieri. Današnja »Politika« trdi, da so se trgovinska pogajanja z Italijo prekinila, ker se ni izpolnila Italija svojih obveznosti na podlagi rapalske pogodbe in ker se ni izpraznila vsega našega ozemlja.

Kar pripoveduje gornja depeša, to je vse prav lepo povedano, ampak vsak človek ve, da so to prazne čenče. Delegati laške vlade niso odpotovali zato, ker »laška vlada« se ni izpolnila obveznosti rapalske pogodbe, ampak zato, ker jim je dal g. Pašić razumeti, da sedaj še ni prišel čas, da bi on mogel izpolniti tiste obveznosti napram Lahom, ki jih je garantiral Italiji že leta 1916.!!

Naši tepci bodo seveda rekli, da je to »visoka politika«, če bodo Lahom danes prodali še zadnje ostanke naših pravic, ker reveži ne vedo, kaj je že vse sklenjeno. Blagor ubogim na duhu, ker njihovo je laško kraljestvo, bi rekel Kristus, če bi bil še danes živ.

Francozje in Nemci.

Eno glavnih točk sedanje trenutne evropske politike tvori nerazčistično razmerje med Francozi in Nemci glede vprašanja vojne odškodnine. Moderni in človekoljubni Francozje so se postavili na stališče, da morajo vsi Nemci od starca do mladika, delati na francoski račun, to je, vse kar Nemčija producira na kmečkem in industrijskem polju, to je francoska last in to lahko pariški bankirji prodajo, kamor hočejo, tisti Nemci pa, ki vse to blago producirajo, pa naj crkajo od lakote. »Kulturni« Francozje hočejo torej danes, v moderni dobi, uveljaviti na celih črtah princip staroveškega suženjstva samo s to razliko, da suženjev ne odpeljejo v svoje delavnice, ampak da zahtevajo, naj delajo sužnji v svojih delavnicah.

Francozje zahtevajo od Nemcev na okroglo 300 milijard v zlatu vojne odškodnine. To je astronomski številka, ki si jo navadni možgari niti predstavljati ne morejo in tudi učeni možgani ne. Za take traparije so sposobni edino le Francozi v svoji pijanosti od žganja, ki se mu pravi »victoire« — zmaga! Če bi Nemci mogli plačati to, kar zahtevajo Francozje od njih, bi dobil vsak Francoz okroglo 7500 mark v zlatu, to se pravi z drugimi besedami: Nemci naj redijo 40 milijonov Francozov zastoni, gospodje Francozje se bodo pa valjali brez dela na sve-

tu in žrli, kar bodo pridelali drugil in to na vekomaj veke!

Ta francoska želja je razumljiva vsakemu, kdor pozna francosko željo za lenobo. Francoska buržvazija je prototip lenobe. On je gospod, ki je ustvarjen, da leži, delajo naj pa drugi. Vrhunec tega lenega francoskega tipa je »francoski« židovski bankir, ki se šopiri v Parizu v krogu svojih pohotnih starih bab, katerim je idejal in vsa sreča dobro plačujoči bankir. In čitaj plača, če ve zakaj.

Tako je francosko razpoloženje danes. Za časa vojne so tem ljudem obetali, da jim ne bo treba nikdar nič več delati, če premagajo Nemce — Nemci bodo plačevali. In na ta pop so se Francozje vsedli; danes pa zahtevajo svoj račun!

Tudi pri nas je bilo tako. Srbija je bila že od nekdaj francoska filijala. Tudi Srbom so obetali, da jim ne bo treba nikdar več nič delati, ako zmaga. Zmaga je res padla na srbsko stran. Zato pravilo danes Srbi: Mi smo zmaga, plačati nam obetane račune!

In mi jih plačujemo in mi bomo plačevali še dolgo. Tako dolgo, kakor Nemci Francozom.

Kadar bo pa zmaga evanđeljske dela nad evanđeljem lenobe, takrat bodo pa plačevali sedanji lenuhi onim, ki delajo. Ta čas pa ni več daleč!

Po prvih občinskih volitvah.

Zelo zanimive so rekriminacije in presojanje rezultatov občinskih volitev v Ljubljani, Celju, Mariboru in Ptuj. Pričela se je prava gonja za županski stolčki, ker nijedno mesto ni dobilo pri volitvah v občine absolutne večine, ki bi jamčila za to, da se absolutno polasti ta ali ona stranka občinske uprave.

V tem pogledu se zaletavajo zlasti JDSFarski časopisi »Sl. Narod«

in »Jutro« popolnoma po nepotrebnem v socialnodemokratično stranko, da si je vsakemu političnemu lajku znano, da delavska socialnodemokratična stranka ne more biti dekla te ali one stranke, pač pa voli svojo taktiko po svojem predurku in po načelih, ki so primerna, da se stranka kot taka uveljavi in se približa svojemu programatičnemu cilju. V tem oziru stranka ne more ve-

rovati ne lepim besedam in ne lepim očem, marveč le smotru svoje taktike in svojih načel.

To bodi povedano vsem tistim, ki bi radi več vedeli kakor stranka sama. Vprašanje taktike v občini, tudi glede postavitve občinske uprave, je stvar sicer bolj lokalnega pomena, vendar pa ne samo trenutnega. Občina je prav tako v tesni zvezi s socialnodemokratično stranko kakor vsako drugo vprašanje, ki se tiče družabne oblike. Zaraditega je nujno, da stranka tudi v občini uravna svoje delovanje, tako, da ne prezre interese delovnih slojev. V prvi vrsti morajo biti merodajni interesi delovnih slojev za vse delovanje in šele v drugi vrsti prihajajo v poštev razni dogovori, ki utegnejo koristiti delovnemu ljudstvu.

Obema navedenima listoma pa prav iskreno priporočamo, da nas pustita lepo pri miru, da delamo in vršimo to, kar se nam zdi prav in pametno ter se strinja z načeli naše stranke.

Ni sicer nikakršnega dvoma, da je položaj za do sedaj gospodujočo gospodo neprijeten, ali spominja naj se gospoda z meščanskimi taborem, koliko krivic in obrekovanja, koliko preziranja in krivičnega blatenja je naša stranka prestala od nekdaj in tudi v zadnjem času, kar ni šala, ker se je proti nepoštenosti nasprotnika najtežje bojevali.

Ze danes smo prepričani, da bodo delavski zastopniki imeli v občini važne posle ter da čaka vse občine mnogo občajnega in še več novega socialnega dela. Zaraditega se nam zdi brezvesnost, da »Jutro« grozi z razveljavitvijo izvršenih volitev, ko navaja, da se namerava razširiti na Slovenijo nazadnjaški srbski zakon, po katerem ima najinočnejša stranka pravico do dveh tretjin mandatov.

Taka reakcija gospodje JDSarji, bi bil za delavstvo prehud tobak.

Koncert »Svobode«.

Na predvečer 1. maja t. l. v soboto, dne 30. aprila 1921 v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani

VELIK KONCERT

pri katerem nastopita združena mešana tamburaška zbor podružnic »Svobode« Vič-Glince in Moste, pod vodstvom s. št. Lehpaerja. Blagajna se otvori ob 7. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Politične vesti.

+ Ne zavijajte delstev! Nam nasprotno časopise piše ob priliki izbora občinskih volitev v Ljubljani zelo neobjektivno. Delstvo je, da je bila udeležba volitev mnogo slabša kot pri volitvah v konstituanto. Izgubila so vsled tega vse stranke večini manj na glasovih, izvzemši NSS, ki je pa pridobila le iz vrst liberalnih elementov. Predvsem se je klerikalno časopisje posvetilo do — milo rečeno — neaktne in neobjektivne trditve, češ »da je naša stranka nazadovala na vsej črti«. Navajajoč volilne rezultate SLS, — katere stranka je faktično nazadovala v vseh mestih poleg JDS, — upošteva slabšo udeležbo pri volitvah, piše pa o uspehi naše stranke v Ljubljani, a te slabše udeležbe ne upošteva, čeprav je poleg vsega tega treba še povedati, da se je ravno delavstvo v manjšem številu udeležilo volitev, — ker so se vršile na delavnik in še celo na dan, ko se delavstvo — rekli bi — naj-

marljivše posveti delu. To približno omenem z opazko, da naša stranka ni pri volitvah v Ljubljani prav nič nazadovala, da se je marveč še celo konsolidirala, v drugih slovenskih mestih pa je povah tega še silajno napredovala. Točko, da smo si na čistem. Ne zavijajte delstev!

+ Obsodba komunistične parlamentarne taktike. Aksentije Grdij, komunistični kandidat v okrožju Valjevo je podal izjavo, da izstopa iz komunistične stranke zbog njene komunističnim principom neodgovarjajoče parlamentarne akcije komunistov. V izjavi pravi, da se je komunistična volilna akcija vršila na temelju negativne akcije, da pa se sedaj komunisti ne drže tega svojega načela, temveč da celo — od prisega sem — sodelujejo celo na buržoazni ustavi, vsled česar da izstopa iz stranke.

+ Socialni demokratje odklanjajo odgovornost za separatistični plebiscit na Tirolskem vsled prekrajke doba za agitacijo ter vsled nje »nepripravljenosti« piše v »Volkszeitung« socialnodemokratični zastopnik tirolskega deželnega glavarja s. dr. Groener. »Ker pa smo vsi za priključitev k Nemčiji, bomo vendar enotno glasovali za«. — Sodrugi Groener gotovo ni poznal dobro mišljenja tirolskega ljudstva.

V boji za socialistično občino.

Iz Trčica. Krščanskemu delavstvu v premislek. Dobro pol ure od Trčica leži križka fara. Tu pase svoje ovčice vsega spoštovanja vredni gospod Jaka Zabukovec, župnik in velik prijatelj delavstva. Njegovo pazno oko gleda po orlovsko okrog sebe, nič mu ne ostane skrito. On celo ve, da je v Trčicu prednica, da delajo v njej tudi žene, ki so izročene njegovemu dušobrižništvu. Za družinske skrivnosti ima spovednik, kjer si verniki v dobri veri ojažajo vest. Mož bi pa med drugim tudi rad zvedel, koliko zaslužijo žene v tovarni. Kaj stori pametna glavica? Označi ženam, ki jih ima pod svojo komando kot kolkja dvodnevnega piščeta, da mu morajo prinesiti plačilne liste. Zgodilo se je. Mož je računal delavni čas, čezurao delo in primerjal vse z zaslužkom. Skoro je prišel do lepega prepričanja. Njegove misli mu niso dale miru, postale so besede, ki jih je z tece strmečemu občinstvu podajal zabeleže z mastnimi ocvirki. Pridiraj Jakob je takole govoril: »Vi delavci v tovarni zaslužite mnogo preveč. To je tudi prvi vzrok neznozne druzine, ki nas vse tlačijo. (Njega menda ne, ko nima »famičije«, ali jo pa ima?) Vaše plače so krive, da tovarnar ne more blaga ceneje prodajati. Kmet vsled tega tudi ne da ceneje svojih pridelkov, dede in hlapci zahtevajo radi vaših plač vedno poviške. In vprašam vas, ali potrebujete delavce toliko denarja? Delavcu ni n. pr. potreba, da hodijo lepo oblečeni, on je lahko raztrgan. Njemu ni potreba, da je vsak dan meso, saj se lahko zadovolji s sokom, zeljem in žganci. Tudi zabele ne potrebuje, posebno ne, če je »ledrarc«. Torej, preljubi verniki, prosim vas, če hočemo draginjo odpraviti, zahtevajte, da se vam plače znižajo, ker preveč zaslužite! To je bila pridiga v križki cerkvi, kakršno je govoril prijatelj delavstva, gospod Jakob Zabukovec, ki je menda doma iz Zabukovja, kjer rasto sami tako brihtni ljudje, kot je on. Veliki prijatelj delavstva je vstal med nami, prijatelj iz Delavske zveze, ki nam bričko jamči, da ne bode nobena naših želja izpolnjena, če dobe ljudje njegovega kova občino v roke. Zato volite v Trčicu vsi socialni demokratje in vrzite krogič v skrinjico, ki jo čuva odličen zagovornik delavskih koristi Stegnar Roka.

Iz Trčica. V odgovor na dopis v »Novem času« od četrtika naj vzamejo gospodje puntarji v črnem taboru na znanje, da mi nimamo in ne potrebujemo nobenih nadzornikov in da odločujemo o strankinih zadevah naši odborniki, če bi bili sodrugi učitelji slučajno tudi v odboru in bi vršili

Madžari se oborožujejo. Socialistični list »Munkas« iz Pečuha javlja, da se Horthyeva armada oborožuje. Čezpelska tovarna in druge so dobile v najnovšem času ogromna naročila za nabavo orožja in municije. — Zanimivo je, da je Romunska z dnem, ko je ekskrjal Karol prišel na Madžarsko, ukinila železniški promet z Madžarsko in ga doslej še ni vzpostavila. + Sinclinstovski parlament je izdal naredbo, s katero prepoveduje vsem državljanom irske republike zapustiti Irsko brez posebnega dovoljenja.

+ Angleški delavci so objavili manifest, v katerem obsojajo zasedbo ruhrske kotline po zavezniških četah.

+ Razkol v komunistični stranki. Nemške Avstrije je nastal pod vtisi razkola med komunisti Nemčije. Glavni urednik »Rothe Fahne« Strasser in z njim ostali uredniki tega lista so se izjavili solidarni z manjšino nemške komunistične stranke, ki jo vodijo, Levi, Däumig in Zetkinova, in so izstopili iz uredništva. Z manjšino nemških komunistov soglašata tudi član načelstva avstrijske komunistične stranke Friedrich Gruber.

+ Kitajska vlada namerava poslati v sovjetsko Rusijo delegacijo, ki naj po zgledu Anglije obnovi z njo trgovske stike.

kot taki svojo dolžnost, bi se gospodom v črnem taboru ne bilo treba prav nič brigati za to. Zakaj dovolj imate za pometati pred svojim lastnim pragom. Sodrugi učitelji so nam pač le dobro došli, ker so pošteni socialni delavski delavci težnji in duševni delavci kateri se ne sramujejo bojevati skupno z nami za svobodo in pravico. Od vas pripoznani tuji so bili od prvega početka ko so prišli v Trčico naši somišljeniki in sotrudniki za zboljšanje delavskega položaja ter se v našo kandidatno listo niso vrinili, pač pa so bili od nas samih postavljeni, ker vemo, da bodo delali pravično v prosep vsega občinstva. Gospodje puntarji! Vprašamo vas samo: ali vi ne bi postavili v kandidatno listo tujca arcučetelja Vidra, če bi slučajno imel volilno pravico. Reklamiral je druge, sebe pa pozabil. Občina je bila doslej izročena na milost in nemilost vašim rokam. Z vami samimi naj voliči obračunajo sedaj pri volitvah, če količkaj pomislijo nazaj na vojno dobo. Dovolj ste imeli priložnosti pokazati delavstvu odprto srce. Zakaj tega niste storili? Hišo za reveža, največje poslopje v Trčicu ste prodali za sramotno nizko ceno, da ste mogli na račun bednega ljudstva podpisati vojno posojilo. Gospodje ste posekali in ni denarja in ne blaga, pač pa dosti dolga! Zato pa proč s takimi gospodari, ki so si napolnili na račun delavskih žuljev svoje nikdar site žepi! Delavstvo odpi oč in voli dne 4. maja može čistih in poštenih rok, ki so edini pravi zastopniki delavskih težnji, ter vrzi krogič v 4 skrinjico za soc. demokratično stranko.

Dol pri Hrastniku. Bližajoče občinske volitve so dale raznim liberalnim gospodom a la gg. Zavračku in Babiču (dva pristna tipa častilepnosti in egoizma) — od štaba policajdemokratske stranke, ki se koncentrirajo v gostilni g. Šenturk povod za neokusno agitacijo, ki jo potom svoje avtoritete potkrušata izjavljati nad nezavednimi delavci. O. Babič sploh ne ve, ali je tič ali miš, glavni njegov cilj je, da ruje proti zavodno organiziranemu delavstvu, ter istega šikanira, če se ne pokori njegovi policajdemokratski diktaturi. Ej, gospodje iz liberalnega tabora! Nič vam ne bo pomagala agitacijska avantura med kmeti! Njen edini uspeh je, da kolovratite domov pozno v noč v najvišjem štadiju alkoholizma. Pa vendar ne, g. Zavraček, da bi upali na občinski stolček! Gospodje, malo imate še časa za agitacijo, res je, da besede in obljube marsiško oamamo, toda zgledij vaši ne vlečijo. In to bo pripomoglo do katastrofalne liberalne polomije v naši občini.

LISTEK.

Branislav Nušić:

Rejenček.

Preložil Cvetko Golar.
(Dalie.)

ENOINDVAJSETA GLAVA. Strašna noč.

Bil je že somrak, ko se je ustavi voz pred »Zlatim levom«, krčmo druge vrste, ali važno zato, ker daje v njej zdaj predstave gledališko društvo pod upravo gospoda Radisava Stankovića.

Krčmar je bil ravno pri vratih, ko je zlezla Elza z Nedeljkom in bogoslovce Toma z voza; ko jih je opazil, on pa je od tedaj, ko je društvo pri njemu igralo in se oblačilo, strašno zasovražil ta vzvišeni poklic.

Tudi hišna jih je vzprejela z velikim nezaupanjem; nazadnje so dobili sobi, in sicer Elza sobo šte. 7, a Toma sobo šte. 11. Šla sta takoli

na delo: Elza je previla in nasitila Nedeljka, a Toma je opral hlače, da jih pozneje posuši in se spodobno predstavi gospodu upravniku. Komaj je Toma izvršil polovico posla, je nekdo potkal na vrata. Ker je imel hlače na oknu, bi se bil skoraj zgrudil od strahu; skril se je za peč in vprašal:

»Kdo je?«

»Oprostite,« izpregovoril gospodična Elza skozi polodprta vrata, ali vas smem prositi za majhno uslugo?«

»O prosim, za katero le hočete.«

»Tukaj v mestu imam nekega zelo dobrega prijatelja, in zdaj mi je padlo na pamet, da bi ga lahko videla. Ali bi mi za ta čas varovali otroka?«

»Prav rad, ampak...« začne jecati Toma, da bi se ganil izza peči, »ali se boste hitro vrnil. kaj ne? Saj vam je znano, da se moram nočjo predstaviti gospodu upravniku?«

»O prosim, vem to, vem,« odgovori Elza in zmašči skozi priprta vrata Nedeljka, a bogoslovec Toma pri me nežno svojega malega krvnika,

ki mu je baš danes, ko se ima videti z gospodično Lenko, tako dušmanski pokvaril bele piketske hlače.

Vrata se zapro, in gospodična Elza odide z lahkim koraki po stopnicah, a Toma je imel zdaj skrbeti za dvoje, za svoje hlače in Nedeljka.

Preteklo je mnogo časa, somrak je vse zagrnil, prižgali so že svetilke, posušile so se že tudi hlače, a Elze še ni od nikoder. Toma se nagne skozi okno pa gleda na levo in desno, ali nje še ni. Začela je že svirati godba, in občinstvo že prihaja v gledališče, Elze pa noče biti. Bogoslovec Toma je skoraj pobesnil; zdaj pogleda skozi okno, zdaj gre pred vrata, in enkrat je šel iz gornje nadstropja celo na ulico, ali — ker je bil vreden, se je takoj vrnil, da ne bi otrok sam sedel.

Nazadnje se začne tudi predstavljati. Zasliši, ko pozvoni prvič na drugič in sliši nek aplavz: Kadar je gospod upravnik nastopil v kakem prizoru, sta morala blaginjak in sluga začeti ploskati, za njima so začeli igralci za kulisami in na zadnje tisti med občinstvom, ki so imeli brez-

plačne vstopnice. Toma sliši godbo in zvonec in ploskanje ter se spreha ljut kot ris, noseč Nedeljka v naročju. Nazadnje se odloči na zelo odvažan korak: Sklene, da pojde dol z Nedeljkom, pa da gleda predstavo magari od daleč; morda se mu posreči, da vidi — ako ničesar drugega — vsaj gospodično Lenko. Tako tudi stori; ali ko stopi z otrokom v kavarno, se vse občinstvo obrne in začne smejeti. Vidi, da je storil napak pa jo krene naravnost na oder, da tam za kulisami komu za trenutek izroči otroka, da se predstavi upravniku.

Vstopi najprej skozi vrata z desne strani, kjer so se oblačili moški, in se jim predstavi kot bodoči kolega in jih vpraša po upravitelju. Razume se, da se je usula nanj cela ploha zlobnih opazk.

»Prvi ljubimec« reče:

»Ali hočete vi igrati matere?«

»Komik« doda nato, božajoč Nedeljka:

»Kako krasno dete, ali ste ga že odstavili?«

A »intrigant« nato:

»Kako ste še slabi! Koliko dni je že, kar ste vstali iz postelje? Pa vsaj ne pred štiridesetimi dnevi?«

»Komikar« zopet poprime, z navidez zaupnim glasom:

»Gotovo skrivate, kdo mu je oče?«

A »starec«, ki se je v kotu oblačil, mu vikne:

»Pojdite vendar v žensko garderobo, pred vami si ne morem sleči hlače.«

Na vsako teh zlobnih opazk je zaoril smeh po celi garderobi, a grešni bogoslovec Toma je bil rdeč kot kuhinjski rak in tako zmešan, da ni vedel, ali bi jokal ali kar zadavil Nedeljka. Nazadnje se nekomu prihodnjim kolegom Toma zasmili, in mu reče, naj počaka za kulisami, ker ima upravitelj zdaj — zdaj priti.

V tem utilne godba, in začne se drugo dejanje. Na odru »prvi ljubavnik« in — ona, Ognjena Marija, Lenka. Tomi le čudno zalagalo srce, za drhtel je in začel z očmi požirati Lenko.

(Dalie priti.)

Dnevna kronika.

Občinske volitve v Mostah. V Mostah pri Ljubljani se bodo vršile volitve dne 3. maja. Vložene so bile štiri kandidatne liste: klerikalna, komunistična, lista »Gospodarske stranke« (v kateri je združena mešanica iz liberalne, narodno-socialne ter samostojne kmečke stranke), in kot zadnja je bila vložena naša socialna - demokratična kandidatna lista. Naša skrinjica je torej četrta (zadnja)! Delavci! Proletarci! Volite edino svojo pravo delavsko stranko, t. j. socialno - demokratično! Reakcija se združuje, zato je dolžnost vsakega delavca, da pride voliti, da v delavski občini, kakršna je občina Moste, ne pride na površje klerikalna in vsa ostala združena buržoazija!

Stanovnjska kriza v Beogradu. Malega človeka v Beogradu zadene s prvim majem zelo hud udarec. Bivši minister za socialno politiko dr. Velizar Janković, radikalec, je izdal pred svojim odhodom iz ministrstva za socialno politiko - ko je Pašič kupil muslimane in slovenske »samostojne« kmete in je prevezel ta portfelj zopet Slovenec demokrat dr. Kukovec - novo stanovnjsko naredbo, ki daje hišnim posestnikom popolnoma proste roke, da lahko vsakega najemnika po volji postavijo na cesto in, kar je najhujše, da smejo hišni posestniki zvišati sedanje najemnine za 600 odstotkov. To naredbo je izdal Janković na zahtevo hišnih »osestnikov«, katere vodi večkratni hišni posestnik, lastnik in direktor lista »Pravde« in narodni poslanec g. Savčič. To stanovnjsko naredbo je izdal minister Janković in sprejel jo je ministrski svet. Saj je Pašič tudi večkratni hišni posestnik in denarja se on še posebno ne brani. Drugi ministri so mu enaki. Na podlagi te naredbe bo poginili več sto rodbin na cesti, kjer bodo brez strehe izpostavljeni vsem vremenskim in drugim nepravilnostim. Zoper to naredbo bide g. Cicvarič že cel mesec boj v »Beogradskem dnevniku« in povsem opravičeno trdi, da so Srbi zunanega sovražnika premagali, toda sedaj jih je napadel notranji sovražnik - kučevalanci, ki je veliko hujši in nevarnejši, nego je bil zunanji. V torkovem »Beogradskem dnevniku« zahteva od demokratskega poslanca za Beograd g. Lj. Davidovića, da se zahteva sistiranje te uredbe. Pravi mu: »Ne upoštevamo vašega pasivnega poštenja! Kdor ne nastopi proti lopovom, ta podpira lopove!« Toda skoraj gotovo bo, da ves ta boj za pošteno in pravično stvar ne bo izdal, ker je za uredbo cel ministrski svet in vsa bankokracija, demokratska kot radikalna, ki pravzaprav vladata. Če demokrati zahtevajo

ukinjenje naredbe, vstane Pašič, brada se mu zamaje in bo dejal: »Ja pravim pitanje!« Demokrati: se bodo tega ustrašili in rekli, da niso mislili tako hudo, in da bi le želeli, ne zahtevali...

Vstopnina na koncert »Svobode« dne 30. t. m. v dvorani »Uniona« je sledeča: Sedeži: I. prostor 20 K, II. prostor 10 K, III. prostor 8 K; balkonski sedež 10 K; sedež na galeriji 8 K; stojišče 4 K. Vstopnice v predprodaji se daje v prodajalnah Konsumnega društva za Slovenijo v Spodnji Šiški, Bohoričevi ulici, na Glincih in v Rožni dolini ter v tajništvo »Svobode« v Selenburgovi ulici 6-II. in na dan koncerta pri blagajni. — Ker je čisti dobitek namenjen za nabavo muzikalij in glasbil, se prosijo obilne udeležbe. — Centralni odbor.

Aretirani komunisti. V Marenbergu pri Mariboru je policija aretirala 3 avstrijske komuniste, ko so hoteli s protidržavnimi letaki čez mejo. »Narod« pravi, da je bilo vseh v cirilici pisanih letakov okrog 26 kg. Seveda, protidržavna nevarnost se danes meri na kilograme.

Samomorij med mladino. V zadnjem času je opažati presenetljivo naraščanje samomorilnih slučajev med ljubljanskimi dijaštvom. Neki dijak se je zastrupil v Filšerjevi ulici se je drug dijak obesil, tretjega so pa stražniki ob Ljubljani rešili (in še na precej surov način), ko je hotel v vodo skočiti. To so suhi podatki, vzrokov pa dosedaj še nismo izvedeli.

Cesta Cmurek - St. III. za katero je vlada dovolila kredit 2 in pol milijona kron, se prične graditi v kratkem.

Tedenski zdravstveni izkaz od 17. do 23. t. m.: Rodilo se je 23 oseb, umrlo pa je 17, in v zavodih 12 oseb.

Stavke v Zagrebu. Staka krojačev in soboslikarjev v Zagrebu traja še sedaj. Delodajalci so napeli vse sile, da strejo štrajk. Odpustili so mnogo delavcev. — V zadnjem času so tudi stavbinski delavci stopili v mezdno gibanje. — Noben delavec tleh strok naj ne potuje v Zagreb, dokler gibanja niso končana.

60 maturantov zagrebškega liceja je prišlo v Prago. Tu ostanejo en teden. Čehi pozdravljajo ta izlet kot prvi dijaški in upajo, da ne bo tudi zadnji.

Jug. kreditni zavod v Ljubljani vsled napadov v »Jutru« in »Slov. Narodu« ni prišel v plačilne težkoče, temveč je slej ko prej izplačeval kljub navali hranilne vloge vsakomur celo brez odpovedi. To je najboljši dokaz, da stoji »Jug. kreditni zavod« trdno in da ga ne omajejo obrekovanja nasprotnikov. Opozarjamo na današnji oglas. 735

Organizacijski vestnik.

Opozorjamo na diskusijski večer, ki bo jutri, v petek 29. t. m. ob 20. uri v mali dvorani »Mestnega doma«. Diskusija zelo važna.

Spodnja Šiška. Opozorjamo vse zaupnike in pristaše na sestanek, ki se bo vršil v četrtek 28. t. m. ob 7. uri zvečer v bivši nemški šoli. Udeležba dolžnost. Dnevni red važen, nihče naj ne manjka. — Odbor.

Iz strok. organizacije.

Izredna seja podružnice kovinarjev Ljubljana se bo vršila v petek 29. t. m. ob 6. uri zvečer. Seja je zelo kratka, polna udeležba dolžnost. — Načelnik.

Kulturni vestnik.

Spored koncerta tamburaških zborov »Svobode« dne 30. aprila t. m. 1. Smetani: Korčunica iz opere »Prodna nevesta«. 2. V. O. Brož: »Na valovih jadranskega morja«, koncertni valček. 3. a) Vi. Klaič: »Misi mojce«, pesem, b) Mascagni: Intermezzo iz op. »Cavalleria rusticana«. 4. I. pl. Zajc: Izvleček iz opere »Zrinjski«, karšički. 5. M. Norat: »Biseri«, karšički slovenskih pesmi. 6. Verdi: Izvleček iz opere »La Traviata«. 7. J. Fučik: »Ideal iz sanj«, koncertni valček. 8. V. O. Brož: »Sane«, glasbeno sliko. 9. A. Srabec: »Dalmatinski šalska«. 10. D. Hruza: »Na sanjah«, koncertna polka. — Vsak lahko vidi, da vsebuje spored izbrane in prvovrstne skladbe.

Gospodarstvo.

Novi davki. Iz Beograda javljajo: Finančni minister Kumanudi je sklical vse člane finančnega sveta h konferenci, ki se bo vršila 27. t. m. v Beogradu na kateri se bo razpravljalo o proračunu novih davkov in o kaznih onim, ki zatajujejo svoje dohodke.

Tržne cene živine na sejnih v Hrvatski in Slavoniji od 4. do 12. aprila 1921 so bile za vole od 15—22 K, za biko od 14 do 20 K, za krave od 14—19 K, za junice od 15—20 K, za teleta od 18—24 K, za ovce od 20—30 K, za koze od 18—24 K, za debele svinje od 24—30 K, za plemenske svinje od 28—36 K, za 1 kg žive teže. Najnižje so bile cene v županijah Lika-Krbava, Modruš-Reka, ter Požeja, dražje pa v županijah Zagreb, Varaždin, Srem. — Iz vsega tega vidimo, da so cene govejemu mesu, če se le to prodaja, nad 30 K za 1 kg, pač pretirane.

Študija o izenačenju davčnih zakonov. Izpod peresa g. Dušana Letice, načelnika v ministrstvu financ v Beogradu izide sredi maja t. l. knjiga: »Zakonski sistemi neposrednih porezov v kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca i kritični pogledi na rešenje našeg poreskog problema.« Knjiga bo tiskana v latinici in obsegala približno 12 tiskanih pol. Stala bo s poštnino vred 50 kron. — Prednaročila — natisnilo se bo le omejeno število izvodov — sprejema predsedstvena pisarna finančne delegacije v Ljubljani. Delo zasluži splošno pozornost, ker nas seznanja z davčnimi sistemi drugih pokrajin in ustvarja s kritičnim primerjanjem prvo in najvažnejšo podstavo za izenačenje davčnih zakonov v naši kraljevini. Knjiga načena vprašanje, ki je velike važnosti za našo narodno gospodarstvo. — Zato naj bi jo naročili najširši krogi naše javnosti.

Ilirija, lesna trgovska in industrijalna družba z o. z. se je vpisala v trgovski register. Obratni predmet družbe bo predvsem izvrševanje trgovine z lesom, izvrševanje industrije lesa in trgovina z vsakršnimi lesnimi izdelki. Družba ima svoj sedež v Ljubljani, industrijski obrat pa se nahaja na Rodici pri Domžalah. Družabniki podjetja so gg. Fran Šmon, Fran Uran in Fran Škerlep.

Dobava tobaka iz Smirne. Pomočnik monopolnega upravnika je odpotoval v Smirno, da nabavi črna tobaka »Smir-

na«, ki pri nas ne uspeva, pač pa je potreben za mešanje z našim tobakom. — Tako smemo upati, da bomo v kratkem spet kadilni pristen — turški tobak, pristen, v kolikor pač to dopušča vest naše monopolne uprave.

Zlato v Banatu. Rumunski listi poročajo, da je pri Mehadie v Banatu najdeno zlato. Osnovala se je delniška družba s kapitalom 5. milijonov lejev, ki bo eksploatirala rudnike.

O nemški odškodnini piše »Prager Presse« in pravi, da namerava Nemčija za odškodnino potrebni denar dobiti s 40% procentnim odpisom od kapitala, kar bi zneslo 180 milijard mark. Polovico bi Nemčija ponudila entiteti, polovico pa bi nakazala državnemu zakladu, s čimer bi pripomogla predvsem k stabilizaciji kurza marke. — Tozadeven predlog je Nemčija entiteti menda že predložila in v angleških krogih sprejemajo ta načrt baje simpatično.

Novi motorni vagoni v Nemčiji. V Kietu so začeli izdelovati novo vrsto motornih vagonov, ki vozijo s pomočjo benzola. V vagonu je prostora za 42 oseb. Taki vagoni bodo služili za intenzivnejše izkoriščanje železniških prog v lokalnem prometu.

Izvoz v Čehoslovaško. Vrše se pogajanja med Prago in Beogradom, da se dovoli Avstriji in Čehoslovaški izvoz življenjskih potrebščin za mesec apríl v iznosu 2000—2500 vagonov.

Tovarne za volneno blago v Lodzu producirajo sedaj mesečno blaga v vrednosti 10 milijard poljskih mark. Poljska porabi od tega pet do šest milijard mesečno, ostale količine pa se lahko izvažajo v inozemstvo.

Splošna produkcija nafte v področju Boryslawa na Poljskem je znašala v mesecu marcu t. l. 4408 cistern; od tega odpade na mesto Boryslaw 1856, na Tustanowice 1600 in na Mreznico 912 cistern. V primeri z mesecem februarjem se je produkcija nafte zvišala za 1467 cistern. (v mesecu februarju 2340 cistern).

Zunanja trgovina v Italiji lanskega leta pokazuje deficit nad 8 milijard lir. Uvoz je znašal 15.842 milijonov lir, izvoz pa samo 7.803 milijonov. Te in te države so prošle leta toliko in toliko izvozila v te in te države — zanimivo je pa, da uradna statistika, ki jo imamo pred seboj in ki nam pokazuje podrobnejše številke, ne omenja — Jugoslavije! Zanimivo bi bilo izvedeti, in sicer iz Beograda, kako se je mogla ta neodpušljiva »pomota« pripetiti!

Bogati Holandci. Družba holandske zbornice je odobrila zakonski načrt, ki dovoljuje vladi, da proti 6% obresti daje posojila nekaterim državam v srednji in vzhodni Evropi.

Društvene vesti.

Udruženje graditeljev kr. S. H. S. ima svojo I. glavno skupščino v Ljubljani 1. maja ob 9. dop. v posvetovalnici mestnega magistrata. Južna železnica je dovolila udeležnikom tega kongresa na svojih progah polovično vožnjo in sicer na podlagi legitimacij, katere je dobili v društveni pisarni, Slomškova ulica 19. Ljubljanska sekcia priredi na čast gostom v soboto 30. t. m. ob 20. uri prijateljski večer v restavraciji Narodnega doma. Vsi gosp. stavbeniki in stavbni tehnikci so tem potom vajbjeni. Udeležbo na kongresu so danes prijavile sekcije: Zagreb, Sarajevo, Osijek in Split. Podpisana sekcia si šteje v svojo dolžnost gg. stavbenike in visoke stavbene tehnikce širom Slovenije in ato velevažno skupščino opozoriti v nadi, da tudi mi pokazemo smisel za skupno delovanje v zaščito naših stanovskih interesov. — Sekcija Ljubljana. K

Klub »Soča« priredi v soboto 30. t. m. ob pol 9. zvečer v prostorih restavracije pri »Zlatorogu« kot zaključek zimске sezone družabni večer. Na vzporedno pevске točke, recitacije, deklaracije itd. Vabljeni so člani in prijatelji društva z rodbinami. K

Nabavljalna zadruga javnih nameščenecv in vpokojencev v Ljubljani r. z. z. o. z. e. bo vpisovala zadrugne člane od 2. maja 1921. nadalje vsak dan izveniški nedelje in praznike od 3. do 6. ure popoldne v pisarni »Samopomoči«. Zadrugni delež znaša 400 kron, ki se vplača enkrat ali pa v desetih neprekinjenih mesečnih obrokih. Pri vpisu mora plačati vsak zadrugnik vpisnino 20 kron in najmanj eno desetino zadrugnega deleža.

Sport.

Cestna dirka Ljubljana — Planina, 43 kilometrov — se vrši na praznik, 5. maja. Start je ob 10 dop. pri 1 km na Tržaški cesti. Prijave sprejema klubov načelnik gosp. Ogrin, Gospodarska c. 14 najkasneje do 3. maja zvečer. Prijavnina 2 dinarja. Dirko priredi klub »Kolesarjev in motociklistov Ilirija Ljubljana«.

Izlet kolesarjev in motociklistov v Planino priredi 5. maja turistiški odsek kluba kol. in mot. Ilirija. Odhod ob 8 zjutraj izpred klubovega lokala, restavracija No-

vi svet. Vabijo se vsi člani, kakor tudi ostali prijatelji kolesarskega sporta, da se udeležijo prvega pomladanskega izleta v osvobojeno ozemlje.

Dopisi.

Račje pri Mariboru. Delavstvo tovarne drož in vinskega cveta v Račjah je potom kolektivne pogodbe z dne 25. marca 1921. doseglo majhen pribojšček na svojem dnevnem zaslužku. Kapitalistični mogotec gosp. Dachler je podpisal z zaupniki in zastopnikom vlade kolektivno pogodbo. Kar se je po sklenjeni pogodbi zgodilo, je vnebovpljivo. Dachler v tesni zvezi z bivšim orožniškim oberstom, ki je dostopen le takrat, kadar ga ogovoriš z Bitte gehorsamst, Herr Oberst, je prelomil besedo ter uničil pogodbo, na drugi strani je pa delavstvu stavil ultimatum, češ, ako se ne podvržete mojemu predlogu, Vam skrajšam na mezdi, ali pa takoj zapustite delo. Grožnja bi imela katastrof, posledice za delavstvo, zato je moralo podpisati stavljenе pogoje. Nekega dneva se sliši nervozno zvočenje na telefonu v pisarni Dachlerja, berr-halo, hier Bachler, Bitte Herr Wachtmeister gleich her zu mir kommen und mich unterstützen, hier zwei Herren (seveda delavski zastopniki), Revolution, Erpressung, ja — ja. Bitte gleich. Naenkrat je vse tih, samo Dachler se pripravlja na kombinirano ofenzivo; baljčeta se zabliškata in dva orožnika vstopita misleč, da tovarna od same revolucije že gori. Po kratki debati z zaupniki in zaslanju revolucije se boječega Dachlerja, ni imelo orožništvo povoda posegati vmes, ter se je odstranilo. Javno Dachler izjavlja, da ga vlada nič ne briga, ter da sam naredi, kar hoče. Prižadeti bi priporočali, da se točke lahkonišleče z meto nažene na oni kraj meje.

Celje. (Odgovor »Novi Dobi« na članek iz Hrastrnika z dne 16. t. m. »Nova Doba prav mlo zagovarja svojega pristaša Confident, voditelja tovarne v Celju, ter trdi, češ da ni mogel izplačati delavcem nabavnega prispevka, ker je pod terorjem 10 nemških tajnikov. Kako smešno se to sliši! V resnici so nemški tajniki v Hrastrniku že plačali poprej nabavni prispevek. Izgovor ne vleče! Glede obratovanja g. inž. Kranjca je pa dopisnik prav, če ne uganja Ne Se Sarske politike, ker dopisnik »nima nič proti sklepom delavske strokovne organizacije, se pa vseeno ne strinja s sklepom JSDS, ker ni navajen stroko in politiko mešati v en kotel. Odpustitve Klerja dopisnik ne odobrava. Če gre za stvar, ki delavke terorizira, takrat smo »Novi Dobi« celo hvaležni, če pomagata pometati in uveljavljati moralo. Kar se pa tiče sodnega dr. Koruna in dr. Jelenca pa povemo »Novi Dobi« to le: Dr. Korun in dr. Jelenec sta odvnetnika, člana odvnetniške zbornice, ki imata pravico klijente, — pa četudi kapitaliste — sprejemati. S tem pa ne kršita programa stranke. Pozrite gospodje, na svoje odvnetnike v Celju, kakke ljudi zastopajo in kako jih zastopajo! Gospod koncipient odvnetniške pisarne dr. V. Kukovca, sedanjega ministra za socialno politiko se poslužuje pri sodnji priči, da doseže izgon delavca, da ga brutalni hišni posestnik vrže na cesto, ter naloži 300 K stroškov izmučenemu delavcu iz državne cinkarne. Ker delavec ni mogel plačati, ga je ta čedni »demokrat« in doktor pustil riniti za njegovo omaro! Gospodje, to so vnebovpljivi grehi, ki so neodpušljivi! S tem smo vam strgli raz obraz krinko vaše ljubzni do delavskega sloja!

Rogaška Slatina. (Skrb za vojne invalide.) V tukajšnji zdravilišči se zatekajo raznovrstni spekulantni za izrabo sezije. Pri tem se najbolj odlikuje nek Sanc, dvakratni hišni posestnik, klerikalec, privilegirani hišnik zdravilišča, ki je poleg svojega poklica upregel ženo kot sobarico in hčerko dodelal v pisarno, birokratični družbi. Ta gospod je pa imel še druge dohodke. Od zdravilišča je imel v času sezije 8—10 delavcev na razpolago, ki jih je zavod plačal, da so odnašali za sezije goste kovyčke in prijazno. On seveda je pa napolnino v žep vtaknil vsako leto osem do deset tisoč kron. Isti kurz se pa namerava sedaj izpremeniti, ker je vojni invalid Tepež za koncesijo postrežka prošil, za kar je pač upravičen, ker je invalidna pokojnina tako mala in smešna, da od nje ne more živeti. In komu se je bil s tem najbolj zameril: klerikalnemu Sancu. Ta je takoj vložil prošnjo za koncesijo postrežka in si je v ta namen že 6 delavcev najel, da bodo za njega delali na polju in na kolodvor prtljago donášali. Gospod Sanc pa že računa na uspeh svoje spekulacije. Njegovi pristaši pa skušajo vplivati na to, da bi invalid odšel iz Rogaske Slatine. Politično oblast v Ptutu opozarjamo na vlogo organizacije vojnih invalidov.

Misljine. Ko je neki tukajšnji delavec, ki služi pri g. pl. Pergerju šel prosit g. Prevornika, veleposostnika, gostilničarja, mesarja, lesnega trgovca itd., itd. za stanovanje, mu je ta gospod, ki je dober prijatelj pl. Pergerja, ponudil stanovanje ene male sobe, ki je obenem tudi kuhinja. Stanovanje samo je silno vlažno. In kaj je zahiteval g. Prevornik za to stanovanje od ubožega 60letnega delavca - vdovca z otrokom? Zahteval je kot starnino, da mu delavec odsluži 15 dni, in delavčeva hčer-

ka 5 dni vsak mesec. Ako zaračunamo po povprečnem zaslužku 40 K, oziroma 10 K za hčerko, dobimo okroglo vsoto 300 K na mesec. Toliko naj bi torej veljalo tisto malo in vlažno »stanovanje«! Delavec seveda ni hotel sprejeti teh pogojev. Iz tega primera se prav dobro vidi, kakšni ljudski prijatelji da so takile gospodje veleposostniki in kapitalisti. Imamo jih pa v našem kraju še mnogo takih. Delavsko ljudstvo, izreši svojo obsodbo nad takimi ljudmi pri občinskih volitvah!

Črna. Tu imamo ljudi, ki si mnogo brusijo jezike nad ustanovljenim mesarskim društvom, ki oddaja svojim članom meso po najprimernejših cenah. Posebno dela to društvo preglednice neki gospe Golobačnikovi, ki ima mesarijo. Najrajši bi ti prekupci imeli, da bi društvo razpadlo. Toda brez skrbi. Društvo ima zaloge dovolj in živine nakupljene že za naprej! Naš pismo-noš seveda zlorablja svojo službo in nosi vsako zadevo, o kateri je društvo pisneno, potem obveščeno, na nos ljudem, ki jim je društvo ako zelo v želo. Seveda ga. Golobačnik bi rada, da bi se rudarjem spet lahko diktiralo, da naj jedo ali prav drago meso ali pa sam krompir. Svetujemo, naj g. Golobačnik ne vtika nos v mesarske zadeve, čeravno je njegova soproga podedovala mesarsko obrt po svojem ranjkom možu in to ima do preklica, t. j. dokler se sedanjí občinski reakcionarci ne razidejo. Pismo-noš pa svetujemo, da se briga za svojo službo in da oddaja pošto točno! Sploh je črna pošta karizozum: pošta leži tam po celih osem dni in cenzura s strani pismo-noš nikakor ne bomo trpeli, sicer napravimo druge korake.

Zveza jugoslov. železničarjev in južna železnica.

(Iz železničarskih krogov.)

Nedavno je izdala direkcija juž. železnice v Ljubljani na vsa službena mesta okrožnico, s katero prepoveduje odražanje raznih prispevkov za društva ter organizacije, med temi tudi za zvezo jugoslovanskih železničarjev potom postajnih blagajn. Gospodom voditeljem Zveze je bilo neprijetno, posebno tu v Mariboru, kjer imajo glavno ekspozituro, ki si lasti veliko moč. Ta mariborska ekspozitura ne zna biti samo remitentna nasproti svoji ljubljanski centrali, temveč tudi proti ravnanju južne železnice samemu. Gospod Premrou je strašno razsajal, ko je prišla okrožnica, ter baje izjavil, da bo prispevke odtrgal za Zvezo na svojo odgovornost ter se poživljal na okrožnico. In vendar si prevneti zvezar Premrou ni upal za minuli mesec odtrgati članarine potom blagajna. Sedaj pa je menda dobil nekoliko več poguma in se pripravlja, da bo prvega majnika odtrgal za dva meseca! Vprašamo tedaj slavno ravnanstvo južne železnice v Ljubljani, če mu je to znano in če smatra svoje okrožnice kot resne in ali je voljno ukreniti vse potrebno, da se bodo okrožnice v vsakem oziru, posebno pa od strani višjih uradnikov respektirale? Ni potrebno posebej poudarjati, da ni moralno, ako si katerokoli društvo na tak nasilen način pomaga do članskih prispevkov. Vodstvo zveze se pač zaveda tega, kar mu mu že večkrat očitali, da bi Zvezo že davno vrag vzel, če ne bi nasilnim potem kasirala prispevkov. Sicer pa je zelo značilno, da je pred nekaj dnevi višji uradnik izjavil, da smo potrdili to, kar mi vedno trdimo, češ: Zveza ni nobena strokovna organizacija in zato se zanjo lahko odtrgujejo prispevki! Neštovito je na železnici uslužbencev in celo uradnikov, ki mirajo Zvezo, ali ker je to neke vrste diktatura, se je ne znajo ubraniti. Nekateri so že več kot leto dni zahtevali, da se jih izbriše kot člane, pa se jim noče ugoditi. To je, gospodje, skandal! Ravnanstvo južne železnice pa prosimo, da napravi končno enkrat v temo zlu red. — Prizadeti.

Po svetu.

13.000 delavcev je bilo izprtihi vsled ponesrečenih pogajanj te dni v Drazdanah. Izprtie se je dogodilo v tobačni industriji.

Peter Krapotkin, umrli ruski revolucionar, je zapustil v svoji ostalini knjigo o etiki.

V Ameriki so umrli v zadnjem času trije slovenski rojaki: V Brooklyu: Martin Grgorič iz Pare pri Kostelu; v Jolliet: Josipina Slejko iz Črnc pri Vipavi; Martin Kostelet iz Metlike; v Spring Valley: Anton Urbanč iz Leskovca na Dolenskem; v Milwaukee: Janez Levar iz Šmarjete pri Gorjem gradu; Neža Reteli, roj. Planinšek iz Šmarjete na Dolenskem; v Clevelandu: R. Magajna (samomor.)

PALMA

prave kaučuk plete za čevlje.

Dobilo se povsod.

Nakupovalna zadruga

za konzumne in produktivne zadruge in zavode

P. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Aleksandrova ulica šte. 5

priporoča svojim članom

nakup najrazličnejšega blaga!

Tovarna
JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Barva

vsakovrstno
----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice:

Maribor
Gospiska ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

Kupijo se stara tudi pokvarjena dvo-
salsni in razni stroji. F. Batjaj,
Ljubljana, Stari trg št. 28.

Splošna ključavničarska
in
mehanična delavnica
se je otvorila.

Sprejema splošna popravila pi-
salnih in šivalnih strojev, kon-
trolnih blagin itd.

Fr. Lebar & L. Tišler
Jenkova ulica 9.

Kdor si želi nabaviti pristnega
in znanega

haložana
naj se blagovoli poslužiti tvrde:

Prva haloška trgovina z vinom
Ante Korenjak in drugi
pri Sv. Barbari v Haložah.

Štiri milijone kron

zadene v najbolj srečnem slučaju igralec Državne
Razredne Loterije.

Premijo 320.000 kron

v tretjem razredu in premijo v četrtem razredu

400.000 kron

sta zadeli srečki, kupljeni pri

„Zadružni Gospodarski banki“.

Novo žrebanje

se vrši od 12. maja do 2. junija. Kdor je
doslej igral, a še ni zadel, mora zamenjati srečke
4. razreda za nove srečke 5. razreda do 7. maja.
Nova srečka stane kolikor stara: cela 192 K, polo-
vica 96 K, četrtinka 48 K, osminka 24 K. — Kdor
še ni igral, a hoče igrati v petem razredu, mora pla-
čati srečke vseh petih razredov, torej petkratni iznos.

Zadnja prilika.

Nekaj srečk ima še na razpolago

Zadružna gospodarska banka d.d.

v Ljubljani, Dunajska cesta 38-I.

Priporoča
se tvrdka
Večletna
garancija.

Josip Petelinc,

Ljubljana,

Sv. Petra
nasip št. 7,
Popravila
se sprejemajo.

edina tovarniška zaloga

šivalnih strojev v vseh oprelih, material in izvršba pred-
voja, za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse si-
Večletna garancija steme, igle, olje na drobno in debelo. Večletna garancija!
Ugodni plačilni pogoji.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj,
LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija,
Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb,
----- Trst, Wien. -----

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu-
in inozemstvu.

Jugoslovanski kreditni zavod

P. Z. Z. O. Z.

Marijin trg šte. 8.

v Ljubljani.

Wolfova ulica šte. 1.

Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLJNI LENDAVI.

Poštni čekovni račun šte. 11.323. Telefon šte. 54.

Brzjavni naslov: Jugoslovanskikredit, Ljubljana.

SPREJEMA hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

Hranilne vloge se iz-
plačujejo brez odpovedi

4 1/2 %

Hranilne vloge z odpovednim rokom
se obrestujejo po dogovoru.

čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice.

Denarni promet v lanskem letu: 128.000.000 kron. — Jamstvena glavnica 2 in pol milijona kron.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila
na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.